

sentir amb aquest so a la Baixa Ribagorça (anotat a Peralta de la Sal, 1956); d'altra banda *la guansa* a l'Alt Pallars (Roní, 1959), i amb el sentit de 'barranc en forma d'embut' a Peralta de Meirà (1956); per a l'explicació del detall fonètic, no ben clara, cal pensar no sols en influències aragoneses (ça causa de millores o variants de construcció?) sinó en contaminacions etc. Ja hem vist supra que el derivat *algüeçales* apareix a l'Alt Aragó des del S. XI; per a l'explicació semàntica, notem la definició, que em daven a Tor del «canalet», com «la part del molí que es *grõnse* o belluge d'una part a l'altra» (1932).

¹ Ja en la 1.ª versió de l'*Atlàntida*. Interessa observar el gran ús que fa del mot un llenguatge tan conservador com el del poeta, i ja en aqueixa versió de 1867; també en «la daurada barqueta veu que arriba, *gronxant-se*» I, 68c. No menys com a transitiu: «-- los nins que 't diuhen pare / jo 'ls *gronxaré* en mos brassos, jo 'ls donaré 'ls pits meus» VI, 30b; «Mallorca / *gronxada* per les ones / --» X, 39.4 (1877, en l'ed. de 1878 ho canvia en *besada*): ¿li havia criticat algun floralista massa predilecció pel mot? O com una imatge illògica? — ² Més documentació d'això, i del corresponent cat. *gronsa*, a baix, en els derivs. Un derivat alt-arag. *algüeçal* 'contingut d'una tremuja', ja en un arcaic doc. de 1036-1057: «in illo molino dedit dompnus abbas a senior Garcia Fortuniones, quinqu *algüeçales*», Cart. de Fanlo, 84. — ³ Com han reconegut dues autoritats tan competents com Jud (nota a *VRom.* VIII, 16) i ³⁰ Moll, *AlcM*, s. v., on rectifica el supòsit d'una onatopeia que havia fet (AORBB III, 58) obeint a un suggeriment de Spitzer (*BDC* XI, 119); aquest es fundava en una variant *arronsar* (-ru-) d'alguna localitat del Migjorn (Poboleda, *Bull. Club Pir.* ³⁵ Tssa II, 154; Mondover, *Canyissaes*, 37), confusió merament local entre dos parònims de sentit semblant. Degué ajudar-hi l'expansió cap al Sud, a territori de previ llenguatge mossàrab: els murcians n'han fet *argunsar* o *abruzar* (GaSoriano, s. v. *abruzar*) ⁴⁰ també per aquesta o altres confusions (en part amb *abruzar-se* «abalanzarse para beber», deriv. del cast. *de bruces*). Sembla haver-hi també un d'aquests encreuaments en un ús mistralenc: «e sus la mar que *s'agrounchavo*, / la broufounié se raprouchavo, / rapido, fourmidablo --» (*Mireio* XI, 20.1): això semblaria simplement 'balancejar-se les onades, brandar tumultuosament' (i podria ser sigui mot autòcton o catalanisme mariner), si no fos que el matís que li assigna la traducció del mateix autor (⁵⁰ «se blottissait d'effroi») sembla revelar aportació semàntica d'un altre mot. Però tot això són minúcies recents, que poc interessan per als orígens. En canvi tenim un simple postverbal de *croussà* 'brandar, gronxar-se' passant a 'capbussar-se' (cf. cast. *columpiarse* = ast. i santand. *columbiarse* 'fer un capbussó') en *Calendau* (VI, 33.7): «a la mar, de revès, n'í à noubre que fan *cròs*» = «font le plongeons». ⁴ És clar que òbvies onatopeies com *brimbaler*, *brimbaloire*, que formen la major part dels que hi ⁶⁰

aplega, no és legítim barrejar-les amb això: mots d'evident creació expressiva. I que germanismes i romanismes coneguts com *brander*, *ébranler* o *balancer* tinguin una *n* no era raó que pogués afectar-ne d'altres de forma tan incoherent. — ⁵ *kroğá* «cullare», *krug* «culla», *ARom.* XIII, 174. — ⁶ En els gascons At de Mons i Guilhem de la Barra (segle XIII). — ⁷ *krusá* «bercer» i *krà* «berceau», *Gardette*, *Les Poèmes dou Paísan*, 113; *croussá* tr. «bercer, balancer», *se croussá* «se dandinier en marchant», i *croť* «berceau» (Gras). — ⁸ *krusá*, *lu kròs* «cullare», «la culla» a Serres, Neuhengstett etc.: *ZRPh.* L, 451; *Holmes* LIV, 504. — ⁹ *Queyràs croussar*, *croussar* (però pres. *cròssou*) «bercer»; *cròs* «berceau» (Chabrand). — ¹⁰ Haute-Ubaye *croussà* «bercer», *crouàs*, *croués* «berceau» (Arnaud-Morin). ¹¹ *Lallé croussar* «bercer», *croch* «berceau tournant sur des arceaux» (on *-ch* surt normalment de *-ciu* o *-ttiu*), *Martin*. — ¹² *krušá*, *krošá* «wiegen», *krúse* «die Wiege», *Dornheim*, *VKR* IX, 303. — ¹³ *cròssá* tr. i intr. «bercer»; «marcher en se balançant, marcher en canes», *cro* m. «berceau», «coffre du char», *Michalias*, 9. — ¹⁴ Punt 699 de l'*ALF* «bercer». — ¹⁵ *croussá* «bercer» a Sentenh i a Sant Girons, *Rohlf*s, *Le Gc.*, § 339; *ASNSL* CLXXIII, 280. — ¹⁶ Car no vull posar en dubte que hi hagi un ky. *crut* 'bressol' com vol *Wartburg*; si bé no poso en entredit l'autoritat de *Max Förster* (del qual sembla que cita la important monografia sobre el nom del Thames), el cas és que no veig res referent al gallès en el *Pok.*, *Walde-P.*, *Pedersen*, *Weisgerber* ni altres celtòlegs. — ¹⁷ *Ja Walde-P.* I, 484. I per als mots bàltics, veg. especialment *Mühlenbach-Endzelein*, *Lettsch-Deutsches Wörterbuch*, Riga 1923, II, 274, 261, 256.

Grony, gronyir, V. grunyir

GROP, 'nus o bony de la fusta, de la pedra etc.', 'inflor tempestuosa de núvols', en oc. *grop*, en italià *gruppo*, id., d'origen germànic, probablement del gòtic *krūpps 'objecte voluminós, grop', cf. a-al. ant. i mod. *kröpf* 'pap', 'goll', neerl. mj. i mod. *cropp* id., 'sina', 'cap de la quilla', ags. *cropp* 'pap', 'punt', 'espiga', 'gotim', angl. *cropp* id. i 'collita', esc. ant. *kropp* 'animal trossejat, esgalabrat', 'cos mort'. □ 1.ª doc.: S. XIV, *Muntaner*, *Pere el Cerimoniós* etc.; i ja 1252.

Que el porten en l'accepció nàutico-meteorològica. «-- Per lo dit viatge de Menorca -- armà les dites ⁴⁰ galees e -- hac aparellada la cavalleria -- e vengren a la ciutat de Mallorca -- abans de Nadal; e exivernà tan fortment, que jamás hom no viu tan fort hivern de neus e de pluges e de *grops*, què-us en diré! que --» (Bof., § 170, p. 322), que el ms. usat en l'ed. Casac. reemplaça per «-- de pluges e de tant de glaç» (v, 37.30): però encara que, naturalment, no es pot assegurar quina de les dues coses escriví l'autor, el principi filològic de la *lectio difficilior* quasi força a creure que fou la primera, la qual l'altra versió, deguda a gent que no s'entenia de coses de mar, reemplaça per una